

Брюксел, 3 декември 2024 г.
(OR. en)

16065/24

SOC 859
GENDER 252
ECOFIN 1371

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

До: Делегациите

№ предх. док.: 15104/24 + COR 1

Относно: Заключение на Съвета относно осигуряването на равновесие между професионалния и личния живот и на равенство между половете за всички поколения в контекста на демографските предизвикателства

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета по посочения по-горе въпрос, одобрени от Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на заседанието му от 2 декември 2024 г.¹

¹ В текста бяха направени незначителни редакционни корекции.

Заклучения на Съвета относно осигуряването на равновесие между професионалния и личния живот и на равенство между половете за всички поколения в контекста на демографските предизвикателства

КАТО ОТЧИТА, ЧЕ:

1. Равенството между половете и правата на човека заемат централно място сред европейските ценности; равенството между жените и мъжете е основополагащ принцип на Европейския съюз, залегнал в Договорите и в Хартата на основните права на Европейския съюз (хартата).
2. Член 8 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) предвижда, че във всички негови дейности Съюзът полага усилия за премахването на неравенствата и за насърчаване на равенството между мъжете и жените.
3. Член 153 от ДФЕС предвижда, че Съюзът подкрепя и допълва дейностите на държавите членки в областта на равенството между жените и мъжете по отношение на възможностите на пазара на труда и третирането при работа.
4. В член 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) се посочва, че Съюзът „се бори срещу социалното изключване и дискриминациите и насърчава социалната справедливост и закрила, равенството между жените и мъжете, солидарността между поколенията и защитата на правата на детето“.
5. В член 33 от хартата се посочва, че закрилата на семейството е гарантирана в юридически, икономически и социален план. В него се предвижда също така, че „за да може да съчетава семейния и професионалния живот, всеки има право на защита срещу уволнение, което има за мотив майчинство, както и право на платен отпуск по майчинство и на родителски отпуск за раждане или осиновяване на дете“.

6. Принципът на равенство между половете и принципът на равновесие между професионалния и личния живот са залегнали в принципи 2 и 9 от Европейския стълб на социалните права, обявен от Европейския парламент, Съвета и Комисията на 17 ноември 2017 г.
7. Увеличаването на участието на жените в платен и качествен труд е предпоставка за икономическа стабилност, растеж и конкурентоспособност; поради това следва да се предприемат мерки за постигане на равенство между половете по отношение на възможностите на пазара на труда и третирането на работното място, по-специално чрез улесняване на съвместяването на професионалния, семейния и личния живот както за жените, така и за мъжете през целия живот.
8. Увеличаването на участието на жените на пазара на труда е от първостепенно значение за изпълнението на водещата цел на стратегията „Европа 2030“, а именно постигане на равнище на заетост от 78 % за населението на възраст между 20 и 64 години, определена в плана за действие на Европейския стълб на социалните права и одобрена от лидерите от ЕС на социалната среща на върха в Порто през май 2021 г. Това допринася за напредъка в областта на равенството между половете. Планът за действие съдържа и подцел за намаляване поне наполовина на разликата в заетостта между половете до 2030 г. в сравнение с 2019 г.
9. В съобщението на Комисията относно стратегията за равенство между половете за периода 2020—2025 г. се подчертава, че „един от начините да се преодолее неравенството между половете на пазара на труда е да се подобри равновесието между професионалния и личния живот на работниците. И двамата родители трябва да се чувстват отговорни и имащи права, когато става въпрос за грижи за семейството“. В стратегията също така се подчертава, че стереотипите, свързани с пола, са основна причина за неравенството между половете.
10. Съгласно Директивата относно равновесието между професионалния и личния живот „политиките за постигане на равновесие между професионалния и личния живот следва да допринасят за постигането на равенство между половете чрез насърчаване на участието на жените на пазара на труда, равната подялба на задълженията за полагане на грижи между жените и мъжете и преодоляването на неравнопоставеността между половете в доходите и заплащането. Тези политики следва да вземат предвид демографските промени, включително последиците от застаряването на населението“.

11. В Европейската стратегия за полагане на грижи се изтъква колко е важно да се осигурят висококачествени, финансово приемливи и достъпни услуги за полагане на грижи в Европейския съюз и да се подобри положението както за лицата, получаващи грижи, така и за лицата, полагащи грижи, в професионален и личен план. Стратегията е съпътствана от две препоръки на Съвета — относно образованието и грижите в ранна детска възраст: целите от Барселона за 2030 година, и относно достъпа до финансово приемливи висококачествени дългосрочни грижи, които насърчават мерки за подобряване на достъпните, финансово приемливи и висококачествени грижи за деца и други зависими лица през целия живот. Освен това тя е допълнена от заключения на Съвета относно прехода на системите за полагане на грижи през целия живот към цялостни, ориентирани към човека модели за подкрепа в общността, които интегрират перспектива за равенство между половете. В тези заключения се подчертава също колко е важно улесняването на независимия живот.
12. Директива (ЕС) 2019/1152 за прозрачни и предвидими условия на труд в Европейския съюз има за цел, наред с другото, да подобри условията на труд за всички работници, особено упражняващите нова и нестандартна заетост, като същевременно се запазят възможностите за адаптивност и иновации на пазара на труда.
13. В съобщението на Комисията „Демографските промени в Европа: инструментариум за действие“ се посочва, че „всеки следва да бъде подкрепен, за да може да избере както кариера, така и семейство. Изборът на човек да има деца е личен. Качеството на живот, наличието на грижи и жилищно настаняване, както и възможностите за работа и адекватните доходи обаче могат да предопределят този избор. Налице е нарастваща тенденция младите хора да отлагат решението за създаване на семейство или да ограничат неговия размер“. „Основните елементи, обясняващи разликата между действителния и желания размер на семейството, включват трудността да се съчетават работата и отговорностите за полагане на грижи и продължаващото неравенство между половете, както и икономическата и социалната несигурност, свързана с перспективите за заетост, разходите за живот и жилище“. В съобщението се подчертава, че равенството между половете, недискриминацията, зачитането на основните права и солидарността и справедливостта между поколенията трябва да направляват нашите политики по всяко време.

14. Становището на Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК), озаглавено „Гарантиране на основано на нуждите равновесие между професионалния и личния живот за всички: Как адекватните и гъвкави условия на труд могат да подпомогнат солидарността между поколенията и овластяването на жените“, подчертава ролята на основаните на нуждите решения за постигане на равновесие между професионалния и личния живот по отношение на гъвкавите схеми на работа, както и на финансово достъпни, налични, достъпни и висококачествени услуги за полагане на грижи, които са от полза за всички заинтересовани страни. В становището се препоръчва да се разработи инструментариум за полагане на грижи с показатели и цели за дългосрочните грижи. Освен това в него се подчертава, че е важно да се разгледа състоянието на политиките за равновесие между професионалния и личния живот в дружествата от ЕС, тъй като „подпомагането на работниците в съчетаването на семейните отговорности не само повишава производителността и задържането им, но също така повишава цялостните резултати на предприятието“.
15. В становището на Комитета на регионите относно демографския инструментариум на Комисията се подчертава значението на равновесието между професионалния и личния живот и солидарността между поколенията като ключови решения за демографските предизвикателства пред Европа. В него се изтъква, че подобряването на равновесието между професионалния и личния живот чрез политики като финансово достъпно образование и грижи в ранна детска възраст и гъвкави условия на труд е от съществено значение за подпомагането на семействата и осигуряването на възможност както на мъжете, така и на жените да участват пълноценно в работната сила. Подчертава се и сътрудничеството между поколенията с акцент върху насърчаването на активния живот на възрастните хора и трансфера на умения между поколенията, като се гарантира, че хората от всички възрасти могат да водят пълноценен и независим живот и успоредно с това да допринасят за обществото.
16. В заключенията си „Демографските предизвикателства — перспективи“ Съветът подчерта, че ефективните демографски политики трябва да бъдат надеждни и трайни. Инвестирането в достъпни и висококачествени образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ) може да допринесе за демографското обновяване, да доведе до положителни резултати за децата в неравностойно социално-икономическо положение и да създаде по-устойчива бъдеща работна сила, като същевременно се подобрят социалните резултати.

17. Както е посочено в работния документ на Комисията „Въздействието на демографските промени в променяща се среда“, за „осигуряването на просперитет и благосъстояние в ЕС в бъдеще е от решаващо значение да се отговори на предизвикателствата, породени от демографския преход. Сред тези предизвикателства са застаряването на населението, намаляването на населението в трудоспособна възраст и намаляването на населението в по-общ план, както и увеличаването на регионалните различия, включително нарастващото разделение между градските и селските райони.“
18. В заключенията си относно управлението на демографските промени в Европа Съветът приветства съобщението на Комисията относно инструментариума за действие във връзка с демографските промени, включително анализа в него и призова за всеобхватен подход към управлението на тези промени. Той също така подчерта необходимостта от по-нататъшни действия за управление на демографските промени в Европа чрез полагане на непрекъснати усилия за отразяване на демографските промени и тяхното въздействие върху конкурентоспособността, човешкия капитал и равенството.

КАТО ИМА ПРЕДВИД, ЧЕ:

19. Съюзът постигна голям напредък в подобряването на съвместяването на професионалния, семейния и личния живот. Въпреки това по-специално родителите с малки деца все още се сблъскват с трудности при съвместяването на работата с отговорностите за полагане на грижи за децата. Поради трайни свързани с пола стереотипи и често недостатъчните системи за подкрепа родителите, особено майките, често са изправени пред сериозни предизвикателства при съвместяването на родителството с професионалната кариера. Въпреки че все по-голям брой бащи се възползват мерки като отпуск по бащинство и родителски отпуск, жените все още извършват непропорционален дял както от неплатения труд по полагане на грижи, така и от домакинския труд, като по този начин се сблъскват с множество пречки при завръщането си на пазара на труда след раждането. Мъжете не адаптират платеното си работно време към отговорностите за полагане на грижи в същата степен като жените. Произтичащата от това разлика между половете по отношение на полагането на грижи се отразява отрицателно върху равнището на заетост на жените и на професионалното им развитие, увеличавайки по този начин неравнопоставеността между половете, включително разликата в заплащането на жените и мъжете и по-високия риск от бедност при жените.

20. Един от начините за стимулиране на по-голямата заетост сред лицата, полагащи основни грижи, които са предимно жени, е чрез политики, които гарантират или подкрепят достъпа до гъвкави схеми на работа. Директивата относно равновесието между професионалния и личния живот има за цел да улесни съвместяването на професионалния и семейния живот за работниците, които са родители или полагащи грижи лица. Тя предоставя на родителите и на лицата, полагащи грижи, правото да поискат гъвкави схеми на работа. Тези схеми могат да включват заетост на непълно работно време, гъвкаво работно време и работа от разстояние, но също и намаляване на работното време. От решаващо значение обаче е да се гарантира, че използването на такива договорености няма да има неблагоприятни последици за професионалното израстване на работниците и служителите, увеличаването на заплатите, доходите, икономическата самостоятелност, работното време и пенсионните права. Това може да бъде особено неблагоприятно за жените, ако те използват гъвкави схеми на работа по-често от мъжете. Правата, създадени с директивата, са от ключово значение за постигането на по-равномерно разпределение на отговорностите за полагане на грижи между жените и мъжете и за увеличаването на участието на жените на пазара на труда. Съгласно приложимите правила обаче правото да се поискат гъвкави схеми на работа принадлежи само на родителите или на лицата, полагащи грижи, а не на работодателя.
21. Въпреки че гъвкавите схеми на работа имат за цел да насърчават равновесието между професионалния и личния живот, те могат също така да укрепят стереотипите и традиционните норми, свързани с пола, и жените често да поемат по-голямата част от отговорностите за полагане на грижи. 29,1 % от жените в ЕС работят на непълно работно време в сравнение с едва 9,2 % от мъжете. Освен това се наблюдават съществени разлики между държавите членки по отношение не само на дела на жените и мъжете, работещи на непълно работно време, но и на причините за това, както и по отношение на възможността работниците да адаптират работното си време, ако желаят това.

22. Като се има предвид, че участието на трудовия пазар, заплащането, работното време и професионалното развитие на жените и мъжете след раждането на дете все още се различават значително, наред с останалото поради свързани с пола стереотипи и традиционните роли на половете, политиките, които насърчават равното разпределение на платения труд и неплатения труд по полагане на грижи, могат да бъдат от съществено значение за включването на мъжете в отговорностите за полагане на грижи. Наличието на подходящо платени индивидуални и непрехвърляеми отпуски за родителите, както и защитата срещу уволнение и дискриминация съгласно правото на ЕС помагат на новите родители, особено на майките, да се върнат на работа. Тези политики могат да спомогнат за възстановяване на равномерното разпределение на тежестта на грижите между родителите, да създадат по-добро равновесие между професионалния и личния живот както за жените, така и за мъжете, и да увеличат коефициента на заетост сред жените. Те могат също така да улеснят кариерното развитие на жените по отношение на заплащането и повишаването в длъжности, свързани с вземането на решения, осигурявайки по този начин важен двигател за равенството между половете.
23. Отглеждането на деца е дългосрочно усилие и за да могат демографските политики да бъдат ефективни, те трябва да бъдат надеждни и трайни. Инвестирането в достъпно и висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст може да допринесе за демографското обновяване и да доведе до значителни положителни резултати, по-специално за децата в неравностойно социално-икономическо положение, като допринася за по-голямата устойчивост на бъдещата работна сила в условията на демографски предизвикателства, както и за постигането на по-добри социални резултати през целия жизнен цикъл.
24. Около 7,8 милиона родители в ЕС живеят сами с детето или децата си на издръжка, като 80 % от тях са самотни майки.² Самотните родители се нуждаят от всеобхватни системи за подпомагане, които предоставят гъвкавост, включително улеснения на работното място и услуги за образование и грижи в ранна детска възраст, адаптирани към работното време на родителите, за да могат да участват на пазара на труда.³

² Изчисления на Европейския институт за равенство между половете въз основа на микроданни на Общността за доходите и условията на живот (EU-SILC) за 2022 г.

³ Пак там.

25. В ЕС жените поемат значително по-голям дял от отговорностите за полагане на грижи, като 25 % от тях посочват задълженията за полагане на грижи като една от причините да не участват на пазара на труда или да работят на непълно работно време, в сравнение с едва 5,1 % от мъжете.⁴ Както е посочено в проучване на Европейския институт за равенство между половете (EIGE) около 56 % от жените с деца под 12-годишна възраст прекарват най-малко 5 часа дневно в полагане на грижи за децата в сравнение с 26 % от мъжете.⁵ Тази неравнопоставеност се оценява на 242 милиарда евро годишно.⁶ Поради това достъпът до налични, финансово достъпни и висококачествени официални услуги за полагане на грижи е от решаващо значение за намаляване на тежестта, която представляват неформалните грижи за жените, и за насърчаване на равенството между половете, тъй като жените с малки деца, които използват услуги за ОГРДВ, е по-вероятно да бъдат наети на работа и да бъдат ангажирани в по-малка степен с полагането на времеемки грижи за деца. Дейностите по полагане на грижи са от съществено значение за колективното благосъстояние на обществата. Поради това е важно персоналът в сектора на грижите да бъде ценен в обществото и да му се предлагат достатъчно перспективи за професионално развитие и възможности за обучение. Осигуряването на достатъчно персонал е друго важно предизвикателство. Освен това предимно жените се грижат за възрастните хора и зависимите пълнолетни лица, нуждаещи се от дългосрочна подкрепа, през целия им живот, като често балансират работата и грижите, което е голямо социално предизвикателство, ограничаващо потенциала им на пазара на труда в контекста на демографското застаряване. Както жените, така и мъжете, които предоставят неформални дългосрочни грижи и подкрепа, са изправени пред много предизвикателства при съвместяването на професионалния, семейния и личния живот.

⁴ Евростат: Основна причина за заетостта на непълно работно време — разпределение по пол и възраст (%), 2022 г.

⁵ Европейски институт за равенство между половете: A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap (По-добро равновесие между професионалния и личния живот — Преодоляване на разликата между мъжете и жените по отношение на полагането на грижи), 2023 г., https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/better-work-life-balance-bridging-gender-care-gap?language_content_entity=en

⁶ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-care-strategy>

26. При жените има по-голяма вероятност да работят на непълно работно време, да ползват повече родителски отпуск и да отсъстват от работа, за да се грижат за болни членове на семейството, както и има вероятност те да извършват повече неплатен труд по полагане на грижи и домашен труд, отколкото мъжете. Освен това жените прекарват повече време в грижи за деца, неформални грижи и домакински задачи, докато мъжете се съсредоточават повече върху ученето и развлекателните дейности с децата. Това отразява и засилва свързаните с пола стереотипи и затвърждава неравенството между жените и мъжете както на работното място, така и у дома. Поради това са необходими целенасочени политики за равновесие между професионалния и личния живот, за да се насърчи равното участие на мъжете в полагането на грижи с цел преодоляване на неравнопоставеността между половете и борба със свързаните с пола стереотипи.
27. Отпускът по бащинство и непрехвърляемият родителски отпуск, по-голямата гъвкавост и по-високият процент на заместване на доходите по време на такива отпуски представляват стимул за бащите и водят до по-широко използване на отпуските. Когато бащите вземат отпуск по бащинство и родителски отпуск на по-ранен етап, това допринася за равното разпределяне на полагането на грижи и на домашните задължения като цяло, включително в дългосрочен план.
28. Понятието „междинно поколение“ се използва за лица, предимно жени, които се грижат едновременно за деца, зависими пълнолетни лица и застаряващи роднини, нуждаещи се от грижи, поради което са необходими различни мерки за подпомагане. Необходимо е да се подновят усилията, включително да се подобрят съществуващите политики и ресурси, с цел по-добро предоставяне на достъпно, финансово приемливо и висококачествено официално образование и грижи в ранна детска възраст и дългосрочни грижи, съвместими със заетост на пълно работно време. Евростат докладва, че 50 % от жените и 45,9 % от мъжете между 16 и 74 години полагат грижи за деца и неформални дългосрочни грижи. Освен това предоставянето на неформални грижи може да се отрази отрицателно на физическото и психичното здраве и благосъстояние на лицата, полагащи грижи, по-специално на жените, които най-често участват в семейните грижи.⁷ Солидарността между поколенията на доброволна основа може да допълни и да спомогне за постигането на напредък по отношение на равенството между половете, ако се положат усилия да се гарантира, че неформалният труд по полагане на грижи се поделва поравно, без свързани с пола стереотипи, а не се налага като задължение най-вече на жените и момичетата.

⁷ Европейски институт за равенство между половете: A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap (По-добро равновесие между професионалния и личния живот — Преодоляване на разликата между мъжете и жените по отношение на полагането на грижи), 2023 г., https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/better-work-life-balance-bridging-gender-care-gap?language_content_entity=en [balance-bridging-gender-care-gap?language_content_entity=en](https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/better-work-life-balance-bridging-gender-care-gap?language_content_entity=en)

29. Сътрудничеството и солидарността между поколенията могат да бъдат от полза за всички поколения. Взаимоотношенията между поколенията могат да стимулират възрастните хора и да им вляят енергия, както и да спомогнат за намаляване на вероятността от депресия и самота. Те могат също така да подпомогнат когнитивното стимулиране и да предоставят възможност на възрастните хора да придобият нови умения. От друга страна, неформалното полагане на грижи, извършвано предимно от жени, може да струва скъпо предвид физическите и психичните усилия и финансовите разходи, включително с оглед на намалените възможности за заетост и по-ниските пенсии. Освен това, въпреки че сътрудничеството между поколенията може да предложи ценна подкрепа, то следва да се основава на доброволен ангажимент, който съществува успоредно със стабилни обществени услуги за полагане на грижи и системи за социална закрила, които интегрират перспектива за равенство между половете, и държавните инвестиции са от съществено значение, за да се гарантира, че нуждите както на по-младите, така и на по-възрастните поколения се удовлетворяват по подходящ начин. Тези принципи и политики трябва да бъдат придружени също от икономически стимули за участие на пазара на труда.
30. Услугите за формално образование и грижи в ранна детска възраст и други услуги за полагане на грижи и подкрепа, предоставяни от социалната държава, са от първостепенно значение. Въпреки това, когато е възможно, по-възрастните поколения могат също така да изберат да играят важна роля в оказването на помощ за съвместяването на професионалния, семейния и личния живот при родителите с малки деца, които желаят да се върнат на пазара на труда, особено жените. Младите хора също могат да изберат да подкрепят своите родители и баби и дядовци в напреднала възраст. По-възрастните членове на семейството или на общността могат също така да се включат в ролята на наставници, споделяйки знания и умения, допълвайки семейните взаимоотношения или предоставяйки подкрепа, когато семейните връзки са крехки.
31. Тъй като очакваната продължителност на живота продължава да нараства в цяла Европа, за осигуряването на адекватни пенсионни и социални системи в държавите членки в бъдеще ще бъде необходимо да се извършат корекции, като например да се увеличи трудовият живот както за жените, така и за мъжете.
32. Въпреки че помощта от по-възрастните поколения за по-доброто съвместяване на професионалния, семейния и личния живот би могла да бъде от полза за всички страни, е важно да се гарантира, че тя няма да се отрази отрицателно на доходите, положението на пазара на труда и на психичното и физическото здраве на тези по-възрастни поколения.

33. В цяла Европа много млади хора, особено млади момичета, също допринасят за полагането на грижи, като предоставят емоционална или практическа подкрепа на членове на семейството, които са по-възрастни или които се нуждаят от грижи, имат увреждания или са хронично болни. Младите хора, които полагат грижи, могат да развият силно чувство на самоуважение, съпричастност и зрялост. Подобни взаимодействия могат да бъдат от взаимна полза, но полагането на грижи от ранна възраст може да носи и рискове, тъй като младите хора с членове на семейството, които се нуждаят от грижи, обикновено имат повече проблеми с психичното здраве и по-слаби резултати в училище и страдат в по-голяма степен от неблагоприятни последици с дългосрочно отражение върху доходите и приобщаването в обществото.
34. Настоящите заключения се основават на предишната работа и на политическите ангажименти, поети от Съвета, Комисията и Европейския парламент, както и заинтересовани страни в тази област, в това число документите, изброени в приложението.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СВОИТЕ ПРАВОМОЩИЯ, ПРИ ЗАЧИТАНЕ НА РОЛЯТА И АВТОНОМНОСТТА НА СОЦИАЛНИТЕ ПАРТНЬОРИ И КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД НАЦИОНАЛНИТЕ ОБСТОЯТЕЛСТВА:

35. ДА НАСЪРЧАВАТ усилията на работодателите и социалните партньори за разработване, укрепване и прилагане на политики, гарантиращи равновесие между професионалния и личния живот както за жените, така и за мъжете, в цялото им многообразие, политики за психичното здраве, насочени към подобряване на благосъстоянието на работниците, както и съобразени със семейството политики на работното място с перспектива за равенство между половете, включително политики, благоприятстващи кърменето, и за предоставяне на целенасочена информация за бащите, като се отговаря на потребностите и очакванията на родителите и освен това се дава възможност за удовлетворяване на емоционалните, психологическите и физическите потребности на децата.
36. ДА ОСИГУРЯТ финансово приемливи, достъпни и висококачествени услуги за образование в ранна детска възраст и грижи за деца, хора с увреждания, възрастни хора и други нуждаещи се лица, включително домашни грижи и грижи в общността, които подпомагат независимия живот, съгласно съответните препоръки на Съвета.

37. ДА ПРОДЪЛЖАТ ДА ПРИЛАГАТ политики за образование и грижи в ранна детска възраст в съответствие с Препоръката на Съвета относно образованието и грижите в ранна детска възраст: целите от Барселона за 2030 година. Подобряването на мерките за родителския отпуск и услугите за ОГРДВ, както и предоставянето на подкрепа за семействата с един родител, наред с другото чрез финансова помощ, са от съществено значение.
38. ДА ЗАСИЛЯТ прилагането на Европейската гаранция за децата, особено по отношение на предоставянето на ефективен и свободен достъп до ОГРДВ за деца, изложени на риск от бедност или социално изключване.
39. ДА ПОВИШАВАТ ОСВЕДОМЕНОСТТА сред работодателите и ДА ПОДКРЕПЯТ прилагането на работни практики, които се адаптират към индивидуалните нужди на работниците, като например работа от разстояние и гъвкави схеми на работа, включително съкратени работни седмици или намалено работно време, както и предоставянето на специални отпуски и свързаната с тях защита, и други инициативи с оглед на подобряването на равновесието между професионалния и личния живот за всички, особено за хората с малки деца и работниците с други отговорности за полагане на грижи. В този контекст ДА ВЗЕМАТ ПОД ВНИМАНИЕ нуждите на работниците с увреждания. Освен това е важно да се признае, че липсата на равновесие между професионалния, семейния и личния живот представлява риск за здравето на работното място, и да се приемат превантивни мерки за справяне с този риск.
40. ДА ПОВИШАВАТ ОСВЕДОМЕНОСТТА за факта, че всички родители, и по-специално майките, може да се нуждаят от помощ за подобряване на равновесието между професионалния и личния живот и че работодателите могат да играят положителна роля, като предприемат активни мерки в отговор на индивидуалните нужди на всички родители и на другите полагащи грижи лица, които са техни работници.

41. ДА ОСИГУРЯТ своевременното и правилно транспониране и прилагане на законодателството на ЕС относно равните възможности и равното третиране на жените и мъжете в областта на заетостта и професиите и относно равновесието между професионалния и личния живот на родителите и лицата, полагащи грижи, като се вземе предвид неравномерното разпределение на неплатения труд по полагане на грижи за сметка на жените.
42. ДА ПРЕДПРИЕМАТ МЕРКИ, за да подобрят предоставянето на приобщаващи, достъпни, гъвкави, финансово приемливи и висококачествени услуги за ОГРДВ и услуги за полагане на грижи за деца и други зависими лица през целия живот, така че да подкрепят родителите с отговорности за полагане на грижи, като същевременно поставят силен акцент върху положителните резултати за децата и другите получатели на грижи. ДА ПОВИШАВАТ ОСВЕДОМЕНОСТТА относно социалното и икономическото значение и стойността на работата по полагане на грижи, която е от съществено значение за колективното благосъстояние на обществата. ДА ПОДОБРЯТ условията на труд за работниците в този сектор, за да се гарантира наличието на достатъчно услуги.
43. ЕФЕКТИВНО ДА ПРЕДОТВРАТЯВАТ И ДА СЕ БОРЯТ с дискриминацията и репресивните мерки поради бременност или родителство, както и поради вземането или искането на отпуск, свързан с полагането на грижи, като например майчинство, бащинство и различни видове родителски отпуск или отпуск за полагане на грижи, или поради искане за гъвкава схема на работа, като гарантират спазването на законодателството на ЕС.
44. ДА НАСЪРЧАВАТ инициативи за повишаване на осведомеността, особено в областта на образованието и обучението, като подчертават ползите от равното поделяне на отговорностите за полагане на грижи и домакинските отговорности между жените и мъжете, включително с оглед на борбата със свързаните с пола стереотипи.
45. ДА ОБМИСЛЯТ политики и мерки за подобряване на перспективите за заетост на лицата, полагащи неформални грижи, със специален акцент върху жените на възраст над 50 години с ниски равнища на заетост. Тези мерки биха могли да включват, наред с другото, предоставянето на обучение, консултации и психологическа подкрепа, както и увеличаване на наличието на висококачествени услуги за дългосрочни грижи.

46. ДА РАБОТЯТ ЗАЕДНО, когато е целесъобразно, с работодателите и представителите на работниците за повишаване на осведомеността и предоставяне на обучение на ръководителите и персонала относно икономическите и социалните ползи от задържането на работа на служителите и относно ролята на политиките, които осигуряват равновесие между професионалния и личния живот на родителите и лицата, полагащи грижи, в този контекст, като подчертават колко е важно възприемането на перспективата за равенство между половете и избягването на предубежденията, свързани с пола, включително с оглед задържането на талантливите жени.
47. ДА НАСЪРЧАВАТ използването на колективното договаряне и социалния диалог в контекста на разработването и прилагането на политики за равновесие между професионалния и личния живот, включително гъвкави схеми на работа, така че да се отговори на нуждите на родителите и лицата, полагащи грижи.
48. ДА ПОВИШАВАТ ОСВЕДОМЕНОСТТА относно стереотипите и предубежденията, свързани с пола, и ДА СЕ БОРЯТ с тях, като се започне от ранна възраст, по-специално в сферата на образованието и заетостта, както и в обществото като цяло, включително с цел да се насърчава равното участие на мъжете в домашната работа, в неформалните грижи и в грижите за техните деца и други зависими лица, включително чрез използването на родителски и бащински отпуск и отпуск за полагане на грижи. ДА ПОВИШАВАТ ОСВЕДОМЕНОСТТА в цялото общество относно значението на активния и равен принос на мъжете в това отношение. ДА НАСЪРЧАВАТ участието на мъжете и момчетата като фактори на промяната и нейни ползватели, както и в постигането на равенство между половете по отношение на платения и неплатения труд по полагане на грижи. ДА НАПРАВЯТ НЕОБХОДИМОТО информацията относно наличието и правилата и законните права във връзка с родителските обезщетения да е лесно достъпна.
49. ДА НАСЪРЧАВАТ основан на правата подход в подкрепа на лицата, особено жените и момичетата, които отглеждат деца, като същевременно се грижат и за по-възрастни членове на семейството или роднини с увреждания или тежки заболявания. За да могат да съчетават професионалния, семейния и личния живот и да направят свой собствен избор във връзка с това, тези полагащи неформални грижи лица се нуждаят от специална подкрепа, като например мерки за постигане на равновесие между професионалния и личния живот, грижи за отход, обучение, мерки за здравословни и безопасни условия на труд, консултации, здравеопазване и психологическа подкрепа, както и финансова подкрепа.

50. ДА ОБЪРНАТ СПЕЦИАЛНО ВНИМАНИЕ на потребностите на хората и семействата в уязвимо положение и ДА УКРЕПЯТ предоставянето на стимули за тях, за да се улесни по-доброто съвместяване на професионалния, семейния и личния живот. ДА ПРЕДОСТАВЯТ допълнителна подкрепа на родителите с увреждания и родителите на деца с увреждания или болни деца, като се вземат предвид техните специфични нужди по отношение на услугите за подкрепа, включително личната помощ, и здравеопазването. ДА ВЗЕМАТ ПРЕДВИД положението на семействата с един родител при разработването на политики за подкрепа на родителите.
51. ДА НАСЪРЧАВАТ солидарността между поколенията чрез улесняването на политики и мерки, които осигуряват дейности и сътрудничество между поколенията, със специален акцент върху взаимната подкрепа, гарантиране на равновесие между професионалния и личния живот и подкрепяща общност за всички хора. ДА ПОВИШАВАТ ОСВЕДОМЕНОСТТА, когато е целесъобразно, за социалната стойност на грижите за възрастните хора, включително на грижите, които близките на нуждаещото се от грижи лице полагат за него.
52. ДА ПОДКРЕПЯТ местните органи при свързването на младите и възрастните хора чрез инициативи като пространства за различни поколения, доброволчески схеми и чрез споделяне на добри практики в областта на благоприятни за семейството и приобщаващи политики, както и чрез насърчаване на диалога и солидарността между поколенията.
53. ДА ПРЕДОСТАВЯТ на възрастните хора възможности за участие в дейности, съобразени с техния опит и знания, като по този начин се използва техният потенциал и се насърчават да поддържат продуктивна роля в обществото и в непосредствената си общност. ДА ПОДКРЕПЯТ усилията за насърчаване на активния живот на възрастните хора и остаряването в добро здраве, като по този начин положат основите за по-дълъг и по-устойчив трудов живот в контекста на демографските предизвикателства. ДА НАСЪРЧАВАТ основан на правата подход и перспектива за целия живот по отношение на застаряването на населението, като същевременно се обръща внимание на различните потребности и потенциал на всички хора в обществото.
54. ДА НАСЪРЧАВАТ младежки доброволчески програми, насочени към подпомагане на възрастните хора с ежедневните задачи, като по този начин се подкрепя култура на полагане на грижи и отговорност.

55. ДА ПОДКРЕПЯТ инициативи на общностите за насърчаване на осведомеността сред младите хора относно преимуществата от това да се помага на възрастните хора да придобият умения в областта на цифровите технологии, като по този начин се спомага за преодоляване на пропуските за цифровата ера и за насърчаване на солидарността между поколенията, което е в полза на всички граждани.
56. ДА СЕ ВЪЗПОЛЗВАТ ОТ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ, предлагани от редицата инструменти за финансиране и техническа подкрепа, които са на разположение на равнище ЕС, за разработването на политиките и инвестиционните решения, необходими за ефективното справяне с демографските предизвикателства, включително предоставянето на достъпни, финансово приемливи и висококачествени услуги в областта на ОГРДВ и дългосрочните грижи, като същевременно правят необходимото тези решения да са адаптирани към специфичните регионални или местни условия и създават условия за активно участие на регионалните и местните органи и други заинтересовани страни, включително чрез дейности за партньорско обучение.

ПРИКАНВА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ И ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, В РАМКИТЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ СИ КОМПЕТЕНТНОСТИ И ПРИ ЗАЧИТАНЕ НА РОЛЯТА И АВТОНОМНОСТТА НА СОЦИАЛНИТЕ ПАРТНЬОРИ:

57. ДА СПОМАГАТ за сътрудничеството между създателите на политики, регионалните и местните органи, работодателите, социалните партньори и организациите на гражданското общество за улесняване на споделянето на знания в областта на равновесието между професионалния и личния живот и равното споделяне на отговорностите за полагане на грижи между жените и мъжете като водещ фактор за равенството между половете и икономическата независимост на жените в контекста на демографските предизвикателства.
58. ДА ПОВИШАВАТ ОСВЕДОМЕНОСТТА относно възрастовата дискриминация, последиците от нея за отделните лица и обществото като цяло и за необходимостта и възможностите за справяне с нея в цялото общество и сред всички заинтересовани страни, включително работодателите и създателите на политики.
59. ДА ПРОДЪЛЖАТ да насърчават и подкрепят европейските социални партньори за решаването на въпросите, свързани с равновесието между професионалния и личния живот, в своите комитети за междуотраслов и секторен социален диалог.

60. ДА НАСЪРЧАВАТ ПОДОБРЯВАНЕТО на възможностите и стимулите за работа, както и на условията на труд, за възрастните хора, да стимулират участието им в обществото и да повишават осведомеността за техния потенциал и за приноса им, като по този начин ги признават като актив за обществото. ДА УКРЕПВАТ ролята на възрастните хора в наставничеството, споделянето на знания и приноса за поддържането на социалните връзки. ДА ПРЕДПРИЕМАТ МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ на самотата сред възрастните хора и да ПОДКРЕПЯТ усилията за подобряване на тяхното психично и физическо здраве.
61. ДА НАСЪРЧАВАТ равното разпределяне на неплатения труд по полагане на грижи и домашните отговорности между жените и мъжете и ДА ПРОДЪЛЖАТ да предприемат мерки, включително обмяна на добри практики, за да увеличат участието на бащите, партньорите и лицата от мъжки пол, които полагат неформални грижи, в грижите за децата, включително чрез използването на родителски отпуск, което е от еднаква полза за бащите и за децата, както и по-голямото им участие в полагането на дългосрочни грижи, с оглед на равната подялба на платения труд и на неплатения труд по полагане на грижи между жените и мъжете, като по този начин постигат напредък относно равенството между половете и улесняват достъпа на жените до пазара на труда, както и кариерното им развитие и икономическата им независимост.
62. ДА НАСЪРЧАВАТ интегрирането на принципа на равенство между половете при разработването, изпълнението и оценката на мерките, приети за укрепване на равновесието между професионалния и личния живот за всички и за справяне с демографските предизвикателства.

ПРИКАНВА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ:

63. ДА ПОВИШАВА ОСВЕДОМЕНОСТТА сред работодателите и работниците относно правата, основани на съответното законодателство на ЕС, за да изискват мерки, съобразени с нуждите на отделните лица, като например индивидуален, непрехвърляем родителски отпуск и гъвкави схеми на работа, относно правната защита срещу уволнение и дискриминация и относно трудовите права по отношение на предоставянето на същите условия на труд или подобряване на условията на труд и заплащането при завръщане от отпуск по майчинство, бащинство и родителски отпуск. За тази цел ДА НАСЪРЧАВА подобряването на събирането на данни, разбити по пол, за да се измери по подходящ начин ефективното покритие на мерките за защита на отпуска по майчинство, бащинство и родителския отпуск, както и на мерките, свързани с гъвкави схеми на работа, и резултатите от тях.
64. ДА ПОДПОМАГА научните изследвания, като се вземе предвид перспектива за целия живот, за да се проучат нуждите на хората в различни житейски случаи, свързани с равновесието между професионалния и личния живот, включително съвместяването на семейните стремежи и платения труд, въз основа на демографския инструментариум на Комисията.
65. ДА СТИМУЛИРА обмена на добри практики за насърчаването на равното поделение между жените и мъжете на отговорностите за грижите за децата и полагането на неформални грижи, така че да се облекчи социалната и финансова тежест, носена непропорционално от жените, които полагат грижи, и да се укрепят икономическата им независимост, включително по отношение на помощта за самотните родители (които са предимно самотни майки), за да комбинират отговорностите за полагане на грижи и работата.
66. ДА ПОТВЪРДИ ОТНОВО своя ангажимент да утвърждава и защитава правата и интересите на възрастните хора, като обръща внимание по-специално на нуждите на възрастните жени и на възрастните хора с увреждания, като успоредно с това прилага междусекторен подход, включително чрез насърчаване на дълголетие в добро здраве посредством инициативи и програми във всички имащи отношение области на политиката и взема предвид перспективата за равенство между половете и солидарността между поколенията.

67. ДА ПРОДЪЛЖИ да подкрепя политиките на равнище ЕС за по-доброто съчетаване на семейните стремежи и платения труд, по-конкретно като гарантира равновесието между професионалния и личния живот и достъпа до висококачествени ОГРДВ, с оглед на утвърждаването на равенството между половете, както и на овластяването на по-младите и по-възрастните поколения и положителните резултати за децата, по-специално като начин за подобряване на конкурентоспособността, както е предвидено в демографския инструментариум на Комисията.
68. ДА СПОМАГА за интегрирането на демографските съображения и да прилага перспективата за равенство между половете при изготвянето на съответните предложения за политики и, когато е целесъобразно, ДА ОЦЕНЯВА тяхното въздействие върху справянето с демографските предизвикателства, като застаряването на населението, намаляването на населението в трудоспособна възраст и нарастващото разделение между градските и селските райони.
-

Референтни документи

Първично право на ЕС

Договор за функционирането на Европейския съюз, Официален вестник на Европейския съюз, ОВ С 326/47, 26.10.2012 г., стр. 47.

Консолидиран текст на Договора за Европейския съюз, Официален вестник на Европейския съюз, С 326/13, 26.10.2012 г., стр. 13.

Харта на основните права на Европейския съюз, Официален вестник на Европейските общности ОВ С 303, 14.12.2007 г., стр. 1.

Директива 2019/1158 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно равновесието между професионалния и личния живот на родителите и лицата, полагащи грижи, и за отмяна на Директива 2010/18/ЕС на Съвета, Официален вестник на Европейския съюз, ОВ L 188, 12.7.2019 г., стр. 79.

Съвет на Европейския съюз

Европейски пакт за равенство между половете (2011—2020 г.), (7370/11)

Заклучения на Съвета относно съвместяването на професионалния и семейния живот в условията на демографски промени (Док. 10324/11)

Заклучения на Съвета относно демографските предизвикателства — перспективи (8668/20)

Заклучения на Съвета относно преодоляването на разликата в заплащането на жените и мъжете: оценка на стойността и разпределение на платения труд и на неплатения труд по полагане на грижи (2020) (13584/20)

<https://www.consilium.europa.eu/media/47063/st13637-bg20.pdf>

Заклучения на Съвета относно управлението на демографските промени в Европа (16754/23)

Заклучения на Съвета относно прехода на системите за полагане на грижи през целия живот към цялостни, ориентирани към човека модели за подкрепа в общността, които интегрират перспектива за равенство между половете (16094/1/23 REV)

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16094-2023-REV-1/bg/pdf>

Препоръка на Съвета от 8 декември 2022 г. относно образованието и грижите в ранна детска възраст: целите от Барселона за 2030 година (2022/С 484/01)

Препоръка на Съвета от 8 декември 2022 г. относно достъпа до финансово приемливи висококачествени дългосрочни грижи (2022/С 476/01)

Междунституционални документи на ЕС

Европейски стълб на социалните права

Европейска комисия

План за действие на Европейския стълб на социалните права, 2021 г.:

<https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/bg/index.html>

Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: „Демографските промени в Европа: инструментариум за действие“, COM(2023) 577 final, Брюксел, 11.10.2023 г.

ГД Трудова заетост, социални въпроси и равни възможности: Jumping the Generation gap. (Да преодолеем разликите между поколенията). How the EU promotes intergenerational solidarity, 2009, (Как ЕС насърчава солидарността между поколенията, 2009 г.)

<https://www.europeansources.info/record/jumping-the-generation-gap-how-the-eu-promotes-intergenerational-solidarity/>

[Caring for children in Europe: How childcare, parental leave and flexible working arrangements interact in Europe](#) (Грижи за децата в Европа: как взаимодействат грижите за децата, родителският отпуск и гъвкавите схеми на работа в Европа), 2014 г.

https://www.researchgate.net/publication/345022022_Caring_for_children_in_Europe_How_childcare_are_parental_leave_and_flexible_working_arrangements_interact_in_Europe

[Harnessing Talent Platform – A new boost for EU Regions](#) (Платформа за използване потенциала на талантите – Нов подем за регионите на

ЕС), https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/harnessing-talent-platform_en

Knowledge Centre on Migration and Demography (KCMD) Data Portal - Long-term care (LTC) (Портал за данни на Центъра за знания в областта на миграцията и демографията (KCMD) — Дългосрочни грижи (ДСГ), <https://migration-demography-tools.jrc.ec.europa.eu/atlas-demography/stories/AoD/2/S3.8>

Европейска комисия, Евростат: Active ageing and solidarity between generations - A statistical portrait of the European Union 2012 (Активен живот на възрастните хора и солидарност между поколенията — статистически портрет на Европейския съюз през 2012 г.), 2011 г., <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5740649/KS-EP-11-001-EN.PDF/1f0b25f8-3c86-4f40-9376-c737b54c5fcf>

Работен документ на службите на Комисията: The impact of demographic change in a changing environment (Въздействието на демографските промени в променяща се среда), Брюксел, 17.1.2023 г., SWD(2023) 21 final.

Green Paper on Ageing – Fostering solidarity and responsibility between generations (Зелена книга относно застаряването на населението — Насърчаване на солидарността и отговорността между поколенията), 2021 г., https://commission.europa.eu/system/files/2021-06/green_paper_ageing_2021_en.pdf, стр. 4.

Европейски комитет на регионите

Становище относно демографския инструментариум на Комисията (CDR-1173—2024), <https://cor.europa.eu/en/our-work/opinions/cdr-1173-2024>

Европейски икономически и социален комитет

Европейска стратегия за полагане на грижи (SOC/741), <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-care-strategy>

Осигуряване на основано на потребностите равновесие между професионалния и личния живот за всички: Как адекватните гъвкави условия на труд могат да подкрепят солидарността между поколенията и овластяването на жените (SOC/808)

Европейска фондация за подобряване на условията на живот и труд

Striking a balance: („Постигане на равновесие:) Reconciling work and life in the EU (съвместяване на професионалния и личния живот в ЕС“). Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2018 г., <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2018/striking-balance-reconciling-work-and-life-eu>

Евростат

Заетост на непълно работно време като процент от общата заетост, по пол и възраст (%), 2022 г.

Основна причина за заетостта на непълно работно време — разпределение по пол и възраст (%), 2022 г.

Европейски институт за равенство между половете

Gender inequalities in care and consequences for the labour market (Неравенства между жените и мъжете по отношение на полагането на грижи и последиците за пазара на труда),

<https://eige.europa.eu/publications/gender-inequalities-care-and-consequences-labour-market/>

ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУТ ЗА РАВЕНСТВО МЕЖДУ ПОЛОВЕТЕ: A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap (По-добро равновесие между професионалния и личния живот — Преодоляване на разликата между мъжете и жените по отношение на полагането на грижи), 2023 г., https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/better-work-life-balance-bridging-gender-care-gap?language_content_entity=en

Проучване на неравнопоставеността между половете при неплатения труд по полагане на грижи, индивидуалните и социалните дейности, 2022 г.

Данни от Европейския институт за равенство между половете въз основа на микроданни на Общността за доходите и условията на живот (EU-SILC) за 2022 г.

Организация на обединените нации

Пекинска декларация и платформа за действие

Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW)

Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, Резолюция 34/180 на Общото събрание на ООН, 18 декември 1979 г.

Конвенция за правата на детето, Резолюция 44/25 на Общото събрание на ООН, 20 ноември 1989 г.

Конвенция за правата на хората с увреждания (UN CRPD)

Подготовка и отбелязване на 30-ата годишнина от Международната година на семейството: Доклад на генералния секретар, 2022 г., <https://digitallibrary.un.org/record/3998339?v=pdf>

Информационна бележка по въпросите на отношенията между поколенията, Департамент по икономически и социални въпроси към ООН:

<https://www.un.org/development/desa/youth/intergenerational-issues-factsheet.html>

Програма на ООН за развитие, цел 5: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals/gender-equality>

Нарастващата нужда от дългосрочни грижи. Допускания и реалности. Департамент по икономически и социални въпроси към ООН:

https://www.un.org/esa/socdev/ageing/documents/un-ageing_briefing-paper_Long-term-care.pdf

Caregiving in an ageing world (Полагане на грижи в един застаряващ свят), Департамент по икономически и социални въпроси към ООН, Резюме на политиката № 143, 2022 г.,

https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/publication/PB_143.pdf

Advancing intergenerational solidarity (Постигане на напредък в солидарността между поколенията), Резюме на политиката № 8, Департамент по икономически и социални въпроси към ООН: https://unece.org/DAM/pau/_docs/age/2010/Policy-Briefs/8-Policy-brief_AIS.pdf

Intergenerational Family Relationships in Ageing Societies (Семейни отношения между поколенията в застаряващите общества), 2010 г., Департамент по икономически и социални въпроси към ООН: https://unece.org/DAM/pau/_docs/age/2010/Intergenerational-Relationships/ECE-WG.1-11.pdf

Дългосрочни грижи за възрастни хора. Нов глобален приоритет за равенството между половете. Политически обзор № 9, ООН — Жени:

<https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2017/UN-Women-Policy-Brief-09-Long-term-care-for-older-people-en.pdf>

Международна организация на труда

Защита на майчинството в контекста на съвместяването на професионалния и личния живот при мъжете и жените, Програма на ООН за развитие, 2011 г.,

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/genericdocument/wcms_306489.pdf

Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, Employee Assistance Programmes, Work and Family Issues: A Case in Point (Енциклопедия за здравословни и безопасни условия на труд, програми за подпомагане на наетите лица, въпроси, свързани с работата и семейството: примерен случай), <https://www.iloencyclopaedia.org/part-ii-44366/health-protection-a-promotion/item/151-employee-assistance-programmes>

Организация за сигурност и сътрудничество в Европа

Как можем да постигнем по-добри резултати за нашите семейства? OECD Publishing, 2011 г., <https://www.oecd.org/espanol/noticias/47707176.pdf>

Walking the tightrope: Background brief on parents' work-life balance across the stages of childhood (Поддържане на равновесието: информационна бележка относно равновесието между професионалния и личния живот на родителите през етапите на детството), декември 2016 г.,

https://www.researchgate.net/publication/312126058_Walking_the_tightrope_Background_brief_on_parents'_work-life_balance_across_the_stages_of_childhood

Walking the tightrope: avoiding a lockdown while containing the virus (Поддържане на равновесието: избягване на пълното затваряне и същевременно ограничаване на вируса), 30 ноември 2020 г. https://www.oecd.org/en/publications/walking-the-tightrope-avoiding-a-lockdown-while-containing-the-virus_1b912d4a-en.html

Health at a Glance, 2021 г., (Здравето накратко, 2021 г.) <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/ae3016b9-en/1/2/1/index.html?itemId=/content/publication/ae3016b9-en&csp=ca413da5d44587bc56446341952c275e&itemIGO=oecd&itemContentType=book>

Други

Електронна платформа за учене на възрастни в Европа (EPALE): Ползите от взаимоотношенията между поколенията, <https://epale.ec.europa.eu/en/content/benefits-intergenerational-relationships>

Тематичен отдел по политики в областта на икономиката, науката и качеството на живота, Генерална дирекция за вътрешни политики, на ЕС (HOFMAN, Joanna — NIGHTINGALE, Madeline — BRUCKMAYER, Michaela — SILVA, Annemari — PICKEN, Natalie — KUNERTOVA, Linda): After parental leave: Incentives for parents with young children to return to the labour market (След родителски отпуск: Стимули за родителите с малки деца за връщане на пазара на труда), 2020 г.

ROCARD, Eileen — LLENA-NOZAL, Ana: Supporting informal carers of older people: Policies to leave no carer behind (Подкрепа за лицата, полагащи неформални грижи за възрастни хора: Политики да не се пренебрегва нито едно лице, полагащо грижи), Работен документ № 140 на ОИСП в областта на здравето, 2022 г., <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/0f0c0d52-en.pdf?expires=1709719622&id=id&accname=guest&checksum=039AF1EB961911A1F6C6387B61A6424C>